

О. В. МЕДВЕДСЬВА, Ю. І. КРИВОШЕЙ, О. Ю. КРАСНІЮК
(УКРАЇНА, КІРОВОГРАД)
МОНІТОРИНГОВІ БІОЕКОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ
ДЖЕРЕЛ ПОВЕРХНЕВОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ м. КІРОВОГРАД
Кіровоградський національний технічний університет,
25008, м. Кіровоград, пр. Університетський, 8

The difference of coastal ecotons of water bodies that are the sources of water-supply Kirovohrad were studied. We also calculated the species diversity of the organisms that are wholly or partially associated with the coastal strip of water bodies, which is an indicator of biological quality of water.

Місто Кіровоград, розташоване у межиріччі річок Дніпро та Південний Буг на берегах Інгулу має певну специфіку централізованого водозабезпечення у зв'язку із недостатньою водоносністю поверхневих джерел.

Джерелами водопостачання м. Кіровоград та приміських населених пунктів є місцеві водозабори та районний водогін ОКВП „Дніпро-Кіровоград”, що постачає воду із Кременчуцького водосховища на р. Дніпро (м. Світловодськ). Різні райони м. Кіровоград отримують воду із того чи іншого джерела. Вочевидь, гідрохімічні параметри, органолептичні показники та споживча якість води можуть досить помітно відрізнятись. Технології, що використовуються для доведення якісних характеристик природних вод до параметрів ДСТУ 7525:2014 „Вода питна. Вимоги та методи контролювання якості”, не можуть повністю нівелювати різницю в органолептичних і біологічних особливостях води.

Участь сукупності гідрофітів та гідробіонтів у формуванні гідрохімічних параметрів водойм досліджена недостатньо, але в значній мірі вона залежить від біорізноманіття чисельних (домінуючих та субдомінуючих) видів.

Мета дослідження – виявити базові ознаки різниці прибережних екотонів Кременчуцького водосховища на р. Дніпро у м. Світловодську поблизу водозабірної станції водогону „Дніпро-Кіровоград”, та р. Інгул у м. Кіровоград, які за більшістю ознак антропогенного впливу дуже схожі між собою.

При порівняльному дослідженні нами виявлено організми, життєдіяльність яких повністю (чи більше як на 50%) пов'язана з екотоном: 42 види (р. Інгул) та 25 видів (р. Дніпро), та організми, життєдіяльність яких пов'язана з екотоном на рівні не більше ніж на 50%, або випадкового проникнення: 35 видів (р. Інгул) та 36 видів (р. Дніпро).

У зв'язку із добре помітною кількісною перевагою видового різноманіття прибережних екотонів р. Інгул порівняно з дніпровськими в районі водозбору ОКВП „Дніпро-Кіровоград” на Кременчуцькому водосховищі, для зручності подальшого порівняння ми приймаємо його за 100%, визначаючи біоекологічні параметри околиць водозбору ОКВП „Дніпро-Кіровоград” у % до біорізноманіття р. Інгул. Таким чином, по організмам, життєдіяльність яких повністю (чи більше як на 50%) пов'язана з екотоном, це складає 59,5%, а по організмам, життєдіяльність яких пов'язана з екотоном на рівні не більше ніж на 50%, або випадкового проникнення, 102,9%. „Цвітіння” води в період дослідження на р. Дніпро в районі водозбору ОКВП „Дніпро-Кіровоград” добре виражене, на р. Інгул малопомітне.

Отже, значна схожість між комплексами берегових видів флори і фауни р. Інгул та Кременчуцького водосховища на р. Дніпро, відстань між якими сягає близько 95 км, свідчить про однорідність абіотичних умов у межиріччі річок Дніпро та Південний Буг. В той же час водна флора і фауна Кременчуцького водосховища в районі водозабірної станції водогону „Дніпро-Кіровоград” значно бідніше, ніж на р. Інгул у м. Кіровоград. При схожих рівнях антропогенного навантаження на екосистеми водойм причини слід шукати у гідрологічних чинниках. Одним з таких чинників може бути значно сильніше вітрове хвилеутворення на Кременчуцькому водосховищі, несприятливе для більшості прісноводних організмів Центральної України. Однак це створює додаткові екологічні ризики для роботи систем водопостачання із водозбором з Кременчуцького водосховища у зв'язку із більш „розбалансованою” системою біотичних взаємозв'язків в прибережній зоні водойми, що сприяє „цвітінню” води навіть при незначних змінах гідрохімічних параметрів в теплу пору року.